
Vertaisohjaus

Yleistä

Vertaisohjaus PALS (Peer Assisted Learning Strategy) on tutkimuksissa todettu olevan tehokas yleisen tuen keino oppilaiden teknisen lukemisen ja luetun ymmärtämisen taitojen kehittämiseen. Vertaisohjauksessa opettaja jakaa pareiksi siten, että kussakin parissa on nopeampi lukija ja hitaampi lukija. Vertaisohjauksessa

- harjoitusmuodoiksi on valittu harjoituksia, joiden on todettu edistävän lukutaitoa.
- oppilaat ohjaavat toisiaan vastavuoroisesti (saman oppitunnin sisällä kumpikin oppilaista toimii valmentajana ja lukijana)
- oppilaat ovat aktiivisessa vuorovaikutuksessa keskenään ja harjoittelevat korjaavan palautteen antamista
- on valmis materiaali käytettäväksi

Vertaisohjauksen on todettu sopivan oppilaille, joilla on oppimisvaikeuksia, heikoille lukijoille, ikätasoisille lukijoille ja hyville lukijoille sekä maahanmuuttajaoppilaille. Toisin kuin koko luokan opettamisessa, missä opettajilla on rajallinen mahdollisuus eriyttää – vertaisohjaus antaa opettajalle mahdollisuuden:

- valita kullekin parille sopivan materiaalin
- vaihdella etenemisen nopeutta kunkin parin osalta

Huomaa! On hyvä, jos suurin osa pareista etenee melko samaan tahtiin.

Vertaisohjauksen edut

Sen lisäksi, että vertaisohjaus mahdollistaa eriyttää oppilaiden lukutaitojen suhteen ja saada oppilaat aktiivisesti harjoittelemaan, vertaisohjaus mm.

- on helppo ottaa käyttöön
- on kustannusneutraali (ei vaadi lisäresursseja)
- edistää tutkitusti oppilaiden lukutaitoa
- lisää oppilaiden aktiivista harjoittelua
- mahdollistaa korjaavan ja myönteisen palautteen saamisen
- motivoi oppilaita harjoittelemaan
- edistää oppilaiden keskinäistä yhteistyötä ja sosiaalista kanssakäymistä.

Vertaisohjausharjoitukset 1. luokalla

Ensimmäisen luokan vertaisohjauksessa harjoitellaan

- kirjain-äänne –vastaavuutta
- teknistä lukutaitoa (tavut ja sanat)
- lukusujuvuutta

Tutkimus osoittaa

- Vertaisohjaus voi edistää teknistä lukutaitoa ja luetun ymmärtämistä ensimmäisellä luokalla (Fuchs ja Fuchs, 2005)
- Oppilaat, jotka ovat osallistuneet 1. luokan aikana vertaisohjaukseen, edistyivät enemmän kuin perinteiseen koko luokan opetukseen osallistuneet.

1. luokan harjoitusmuodot

Ensimmäisen luokan harjoitustuokio kestää n. 30-40 minuuttia ja harjoituskertoja on vähintään kolme joka viikko.

 HARJOITUS	 TAITO	
Äänteet, tavut, sanat <i>10-15 min.</i>	fonologiset taidot ja dekoodaus sujuvuus	A=valmentaja B=lukija
Nopeuskisa <i>n. 3 min.</i>	sujuvuus	omat listat
Parilukeminen <i>10 min.</i>	sujuvuus ja luetun ymmärtämisen alkeet	B = lukija A = valmentaja

A= parempi lukija

B= hitaampi lukija

Äänteet, tavut ja sanat

Parempi lukija

- toimii valmentajana ensin
- valmentaja sanoo äänne- ja tavuharjoituksissa ruuduissa olevat äänteet
- antaa tähden kohdalla palautetta
- sanoo SEIS, jos lukija tekee virheen (katso kortti)
- lukee ensin Parilukemisharjoituksessa

Hitaampi lukija

- lukee ensin
- lukee ensin äänne, tavu ja sanaharjoituksissa

Joka kerta kun lukija lukee tehtäväruudun loppuun, valmentaja merkitsee hymynaaman ja kolme pistettä. Sen jälkeen vaihdetaan rooleja ja toistetaan harjoitus. Äänne-, tavu ja sanaharjoitukset luetaan neljä kertaa (kumpikin lukee kaksi kertaa).

Nopeuskisa

- Tavu- ja sanalistat
- Heikompi lukee listaa 30 sekunnin ajan. Kolme yritystä, mikäli tulos paranee, merkitään 5 pistettä
- Parempi lukija lukee samoin, mutta aika on 20 sekuntia.

Parilukeminen ja kertominen (8 - 12 min.)

- Vaihe 1: Parempi lukija (A) lukee ensin 3-5 minuuttia. Koska tämä oppilas toimii mallina hitaammalle lukijalle, parempi lukija lukee huolellisesti, mutta sujuvasti ja ilmeikkäästi.
- Vaihe 2: Hitaampi lukija (B) lukee **samaa** tekstiä 3-5 minuuttia. Koska hitaampi lukija on jo kuullut tekstin, hänellä on mahdollisuus lukea sujuvammin .
- Vaihe 3: Hitaampi lukija (B) kertoo lukemastaan minuutin tai parin ajan.

Huomaa! Valitun tekstin vaikeustason tulee olla hitaammalle oppilaalle sopiva.

Kummankin lukiessa, valmentaja seuraa ja antaa korjaavaa palautetta, kun lukija tekee jonkun seuraavista virheistä: (Kortti)

- lukija jättää sanan väliin
- pysähtyy yli neljäksi sekunniksi
- lukee sanan väärin
- lisää sanan

PISTEET:

Lukeminen: Yksi (1) piste/luettu lause.

Kertominen: Yksi (1) piste/muistettu asia.

2. luokan harjoitusmuodot

 HARJOITUS	 TAITO	
Äänneet, tavut ja sanat (tarvittaessa) 10-15 min.	<ul style="list-style-type: none"> • fonologiset taidot • dekodaus • sujuvuus • nopeuskisa 	A=valmentaja B=lukija
Parilukeminen ja kertominen (s. 5) 8-12 min.	<ul style="list-style-type: none"> • sujuvuus • luetusta kertominen 	A = lukija B = valmentaja
Kappaleen tiivistäminen (s. ?) 8-10 min.	<ul style="list-style-type: none"> • tärkeimmän tekijän löytäminen (kuka tai mikä) • tiivistäminen 	A = lukija B = valmentaja
Ennustaminen (s. 9) 10 min.	<ul style="list-style-type: none"> • ennustuksen tekeminen • oleellisen löytäminen ja nimeäminen • tiivistäminen 	A = lukija B = valmentaja

Parilukeminen ja kertominen (8 - 12 min.)

- Vaihe 1: Parempi lukija (A) lukee ensin 3-5 minuuttia. Koska tämä oppilas toimii mallina hitaammalle lukijalle, parempi lukija lukee huolellisesti, mutta sujuvasti ja ilmeikkäästi.
- Vaihe 2: Hitaampi lukija (B) lukee **samaa** tekstiä 3-5 minuuttia. Koska hitaampi lukija on jo kuullut tekstin, hänellä on mahdollisuus lukea sujuvammin .
- Vaihe 3: Hitaampi lukija (B) kertoo lukemastaan minuutin tai parin ajan.

Huomaa! Valitun tekstin vaikeustason tulee olla hitaammalle oppilaalle sopiva.

Kummankin lukiessa, valmentaja seuraa ja antaa korjaavaa palautetta, kun lukija tekee jonkun seuraavista virheistä: (Kortti)

- lukija jättää sanan väliin
- pysähtyy yli neljäksi sekunniksi
- lukee sanan väärin
- lisää sanan

PISTEET:

Lukeminen: Yksi (1) piste/luettu lause.

Kertominen: Yksi (1) piste/muistettu asia.

Kappaleen tiivistäminen (10 min.)

Kortit (kuka, mikä ja tiivistä/kutista)

Toinen harjoitusmuotoeli kappaleen tiivistäminen on suunniteltu luetun ymmärtämisen kehittämiseksi. Harjoitus auttaa oppilaita

- valvomaan omaa lukemista ja ymmärtämistä
- löytämään jokaisen kappaleen keskeisen sanoman
- löytämään tärkeät yksityiskohdat
- työstämään/tiivistämään lukemaansa

Vaihe 1: Parempi lukija (A) lukee 4-5 minuutin ajan, aloittaen siitä mihin hitaampi lukija lopetti parilukemisharjoituksessa. A pysähtyy jokaisen kappaleen jälkeen.

Vaihe 2: Jokaisen kappaleen jälkeen parempi lukija (A) nimeää tärkeimmän asian (kuka tai mikä) ja tiivistää asian max. 10 sanaan.

Vaihe 3: Vaihdettuaan rooleja, hitaampi lukija (B) jatkaa siitä mihin parempi lukija lopetti, lukee 4-5 minuutin ajan pysähtyen kuitenkin jokaisen kappaleen jälkeen.

Vaihe 4: Jokaisen kappaleen jälkeen hitaampi lukija (B) nimeää tärkeimmän asian (kuka tai mikä) ja tiivistää asian max. 10 sanaan.

Huomaa! Toisin kuin parilukemisessa Kappaleen tiivistämisharjoituksessa oppilaat lukevat eri osat tekstistä.

Kun lukija lukee, valmentaja valvoo ja antaa palautetta, kun lukija tekee jonkun seuraavista virheistä:

- Tiivistää kappaleen epätarkasti tai virheellisesti
- Käyttää tiivistämiseen yli 10 sanaa

Kun lukija tiivistää kappaleen väärin

- Valmentaja sanoo: "Tarkista"
- Jos lukija ei vielä osaa tiivistää oikein, valmentaja antaa vihjeen tai sanoo oikean vastauksen.

Tiivistäminen 10 sanaan

- Valmentaja sanoo: Kutista/tiivistä
- Jos vastaus ei ole vielä riittävän lyhyt tms., valmentaja auttaa lukijaa

PISTEET:

- Nimeää tärkeimmän ”kuka” tai ”mikä” = 1 p.
- Kertoo tärkeimmän edellä mainitusta = 1 p.
- Tiivistää kappaleen 10 sanaan = 1 p.

Ennustaminen (10 min.)

Kortti: ennusta

Kolmas ja viimeinen harjoitusmuoto on Ennustaminen. Ennustaminen on todettu olevan yhteydessä luetun ymmärtämisen kehittymiseen.

Kumpikin lukija lukee vuorollaan viiden (5) minuutin ajan noudattaen alla olevia vaiheita (parempi lukija (B) aloittaa). Sen jälkeen vaihdetaan rooleja. Oppilaat aloittavat lukemisen siitä kohtaa, mihin kappaleen tiivistämisharjoitus jäi.

Vaihe 1: Lukija (B) ennustaa mitä kirjan seuraavassa puolen sivun mittaisessa osassa tulee tapahtumaan.

Vaihe 2: Lukija lukee puoli sivua

Vaihe 3: Lukija toteaa toteutuiko ennustus, voiko se vielä toteutua vai osoittautuiko se vääräksi.

Viiden minuutin kuluttua vaihdetaan rooleja.

PISTEET:

- lukija tekee ennustuksen = 1 p.
- lukija lukee ½ sivua = 1 p.
- toteutuiko ennustus – lukija muistaa tarkistaa = 1 p.

Vertaisohjauksen käyttöönotto luokassa

Etene hitaasti, mallittaen kaikkia tarvittavia taitoja. Opetta yksi uusi taito/tuokio. Ole innostunut! Innostus tarttuu.

1. luokka

	Viikko 1
Tuokio 1	Esittele vertaisohjaus <ul style="list-style-type: none">• edut ja hyödyt• käsitteet valmentaja ja lukija• esittele säännöt• kerro mitä tunneilla tapahtuu• näytä kansiot
Tuokio 2	<ul style="list-style-type: none">• mallita jokainen erillinen lukuharjoitus<ul style="list-style-type: none">○ miten korjataan kun lukija tekee virheen• mallita toisen aikuisen kanssa tai ota oppilas avuksi• demonstroi valmentajan roolia, palautteen antamisen tärkeyttä• korosta millainen käytös on sopivaa kun työskennellään pareina
Tuokio 3	Kun oppilaat ymmärtävät vertaisohjauksen perusteet, anna oppilaiden harjoitella. Ohjaa oppilaita vielä tarkasti, kun he <ul style="list-style-type: none">• lukevat yhdessä• hakevat tavaransa/kansionsa• harjoittelevat siirtymään oikeille paikoilleen
Tuokio 4	Kun oppilaat harjoittelevat, opettaja valvoo parien toimintaa ja antaa lisäohjeita tarvittaessa. Varmista, että oppilaat <ul style="list-style-type: none">• tekevät kutakin harjoitusta asiallisesti• antavat toisilleen hyvää ja korjaavaa palautetta• ovat ystävällisiä toisilleen• noudattavat vertaisohjaussääntöjä

2. luokka

	Viikko 1	Viikko 2	Viikko 3	Viikko 4
Tuokio 1	Esittele vertaisohjaus	Esittele kertominen	Harjoittele kappaleen tiivistämistä	Esittele Ennustaminen
Tuokio 2	Esittele Parilukeminen	Harjoittele Parilukemista ja kertomista	Harjoittele Parilukemista, kertomista ja kappaleen tiivistämistä	Harjoittele Ennustamista
Tuokio 3	Harjoittele Parilukemista	Esittele Kappaleen tiivistäminen	Harjoittele Parilukemista, kertomista ja kappaleen tiivistämistä	Laita kaikki osat yhteen.

Seuranta ja motivointi

Jokaisen tunnin aikana opettajan tulee seurata kaikkien parien toimintaa pienen hetken ajan. Opettaja voi ohjata ja neuvoa heti, kun huomaa jotain. Joskus voi olla hyvä ottaa joku asia esiin vertaisohjaustunnin alussa kaikkien kuullen. Joskus joku pari saattaa tarvita opettajan ohjaamaa lisäharjoitusta.

Kullakin parilla on pisteidenkeruutaulukko. Oppilaat merkitsevät taulukkoon ansaitsemansa pisteet annettujen ohjeiden mukaan. Opettaja voi antaa bonuspisteitä parille

- ahkerasta työskentelystä
- yhteistyötaidoista
- sääntöjen noudattamisesta

Pistetaulukko motivoi oppilasta tekemään tehtäviä huolella. Parilukemisen, Tiivistämisen ja Ennustamisen harjoituksissa pisteiden merkitseminen motivoi valmentajaa seuraamaan lukijan lukemista eikä seuraamaan jotain muuta mitä luokassa tapahtuu. (Valmentaja merkitsee pisteen jokaisesta luetusta lauseesta, samoin hänen tulee tietää ymmärsikö lukija tekstin oikein.

Viikon lopussa parin merkitsevät pisteensä tiimitaulukkoon ja opettaja laskee pisteet yhteen.

Pisteiden laskeminen tukee yhdessä tekemistä parin kesken ja tiimeissä.

HUOMAA! Ryhmiä ja pareja vaihdetaan 3-4 viikon välein!